

2017-141

Archeologienota Kemzeke Kemzekedorp 15

Programma van maatregelen

Bert ACKE, Maarten BRACKE en Kris VANQUAETHEM

8-9-2017

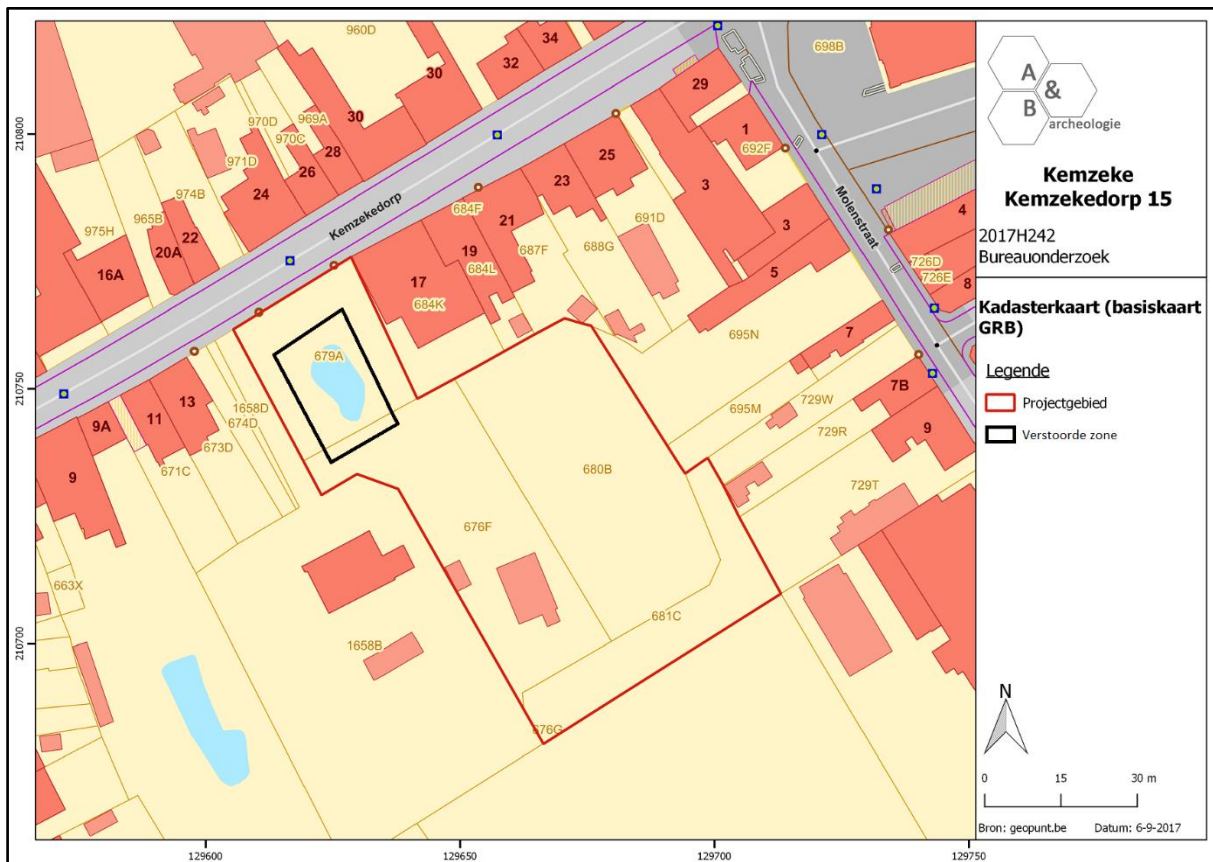
1. Gemotiveerd advies

Het terrein, met een oppervlakte van 4550m², is gelegen in Kemzeke (Stekene) aan het Kemzekedorp 15, op een honderdtal meter ten zuidwesten van de Sint-Jacobskerk. Het terrein bevindt zich aan het Kemzekedorp en loopt aan de zuidelijke zijde door tot tegen de achtertuinen aan de Molenstraat. Het terrein bevindt zich zo binnen het gebied omsloten door het Kemzekedorp, Molenstraat, Heerbaan en Stationsstraat. Aan de straatzijde is een vijver (ca. 100m²) aanwezig met enkele bomen en een toegangsweg in steenslag aan de oostelijke rand. Het achterste en grootste deel is braakliggend en momenteel volledig begroeid met opgeschoten struiken en onkruid. In het zuidwesten bevindt zich een gebouw (ca. 100m²) met een kleine carport in hout (ca. 18m²). Aan de zuidelijke grens loopt nog een brede en diepe gracht. Kadastraal gezien bevindt het terrein zich op: Kemzeke (Stekene), afdeling 3, sectie A, perceel nr. 676D, 681A (deel), 679A en 680B.

De geplande werken bestaan uit twee luiken. In eerste instantie zal het terrein bouwrijp worden gemaakt waarbij het bestaande gebouw en de carport afgebroken worden. Daarnaast wordt de bestaande vijver gedempt en worden de bomen geroid. Nadien worden op het terrein twee woonblokken met in totaal 16 appartementen opgetrokken. Woonblok A bevindt zich aan de straatkant en woonblok B op het achterliggende deel. Blok A zal niet onderkelderd worden. Het gebouw wordt gefundeerd op een betonplaat van 30cm dik gevolgd door PUR van 12cm dik en een chape van 7cm dik. De wanden worden dieper gefundeerd. Bij blok B wordt een volledige ondergrondse parking voorzien met een schuin aflopende inrit aan de noordwestelijke zijde. Bij de appartementen wordt een verharde toegangsweg voorzien. Rondom rond wordt een groenzone aangelegd met aanplanting van nieuwe bomen. Aan de zuidelijke grens wordt de bestaande gracht heruitgegraven tot een maximale diepte van 2m volgens een maximale helling van 6/4.

Het uitgevoerde bureauonderzoek is volledig waarbij alle relevante en beschikbare bronnen teruggevonden werden en geraadpleegd. Op basis van het verslag van resultaten van het bureauonderzoek kan de aanwezigheid van een site met walgracht uit de laat 18de of vroeg 19de-eeuwse periode gestaafd worden. Mogelijk zijn nog sporen aanwezig uit oudere periodes gezien de ligging in de dorpskern van Kemzeke vlakbij de kerk. Daarom is voor het volledige projectgebied, met uitzondering van de grote vijver, dat dermate verstoord zal worden noodzakelijk om een verder vooronderzoek uit te voeren. Het geselecteerde gebied heeft een oppervlakte van ca. 4050m² groot. Er wordt geopteerd om vooronderzoek uit te voeren in de vorm van proefsleuven. Deze techniek is volgens een kosten-batenanalyse de beste optie om alle archeologische informatie te verzamelen. Andere vooronderzoeken (boringen, geofysisch, oppervlakteprospecties en metaaldetectie) zijn niet zinvol en dienen bijgevolg niet uitgevoerd te worden.

Er dient gelet te worden, alvorens het onderzoek van start gaat, dat de woning en carport afgebroken wordt enkel tot op het huidige maaiveldniveau. De funderingen mogen niet uitgebroken worden om geen archeologisch erfgoed te verstoren. De aanwezige bomen dienen geroid te worden tot op het maaiveldniveau. De stronken dienen te blijven zitten tot na het onderzoek. Ook dienen de aanwezige struiken en het opgeschoten grasland gemaaid te worden. Het terrein dient bovendien ontdaan te worden van aanwezig puin, zoals onder andere de hoop kasseien.

Figuur 1 Uitsnede uit het kadasterplan met aanduiding van het projectgebied en de verstoorde zone in zwart (bron: geopunt.be).

2. Administratieve gegevens en afbakening

Locatiegegevens: Oost-Vlaanderen, Kemzeke, Kemzekedorp 15

Lambertcoördinaten onderzoeksgebied: X: 129605 en Y: 210761; X: 129712 en Y: 210710

Kadastergegevens: Kemzeke (Stekene), afdeling 3, sectie A, perceel nr. 676D, 681A (deel), 679A en 680B.

De totale site heeft een oppervlakte van ongeveer 4550m². Op basis van de impact van de werkzaamheden en de reeds verstoorde zone van de grote vijver (ca. 500m²) dient over een oppervlakte van ca. 4050m² verder vooronderzoek te gebeuren door middel van proefsleuven. De onderzoeksmethode wordt hiernavolgend verder gedetailleerd besproken.

3. Vraagstelling

Het doel van de onderzoeken is het achterhalen of er op het terrein één of meerdere archeologische sites aanwezig zijn en te bepalen welke maatregelen dienen te worden genomen voorafgaand aan de verdere ontwikkeling van het projectgebied. Daarnaast kan ook de verstoringsgraad in kaart gebracht worden. Hieronder worden enkele specifieke, niet limitatieve, onderzoeksvragen weergegeven.

- Vraagstellingen voor een proefsleuvenonderzoek:
  - Zijn er archeologische sporen aanwezig? Welke spoorcategorieën komen voor?
  - Wat is de bewaringstoestand van de aangetroffen sporen?
  - Kan het onderzoek meer informatie geven omtrent de ontwikkeling van het dorp Heestert?
  - Zijn er aanwijzingen voor een site binnen de grenzen van het plangebied of ligt het gebied meer in de periferie?
  - Zijn begravingen aanwezig? Zo ja, in één of meerdere niveaus?
  - Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren en behoren ze tot één of meerdere periodes?
  - Zijn er indicaties omtrent artisanale activiteiten of aanwijzingen voor andere functionele eigenschappen?
  - Wat is de relatie tussen de archeologische sporen en het landschap?
  - Kan een archeologische site uitgesloten worden?
  - Wat is de graad van verstoring binnen het plangebied?
  - Wat zijn de elementen die in verband kunnen gebracht worden met de site met walgracht? Bewoningssporen, structurele elementen, kuilen, artisanale activiteiten?
  - Kent de site met walgracht nog een oudere voorloper?
  - Wat is de oorsprong van de site met walgracht? Wat is de archeologische waarde van de site met walgracht.
  - Wat is de opbouw van de gracht? Kan de aanwezigheid van vondstmateriaal de oorsprong bevestigen? Wat is de archeologische waarde van de gracht? Hoe is de demping van de gracht gebeurd?
  - Is verder onderzoek noodzakelijk? Dient verder natuurwetenschappelijk onderzoek te gebeuren?

4. Plan van aanpak (onderzoeksstrategie, -methode en –technieken)

Uit het verslag van resultaten kwam naar voor dat verder vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven de meest aangewezen methode is om het plangebied te onderzoeken.

De afbakening van het onderzoeksgebied komt overeen met het volledige plangebied, met uitzondering van de zone van de vijver met de oever, zoals te zien op figuur 1. De voorziene onderzoeksmethode moet niet uitgevoerd worden indien de geplande werken alsnog niet zullen plaatsvinden.

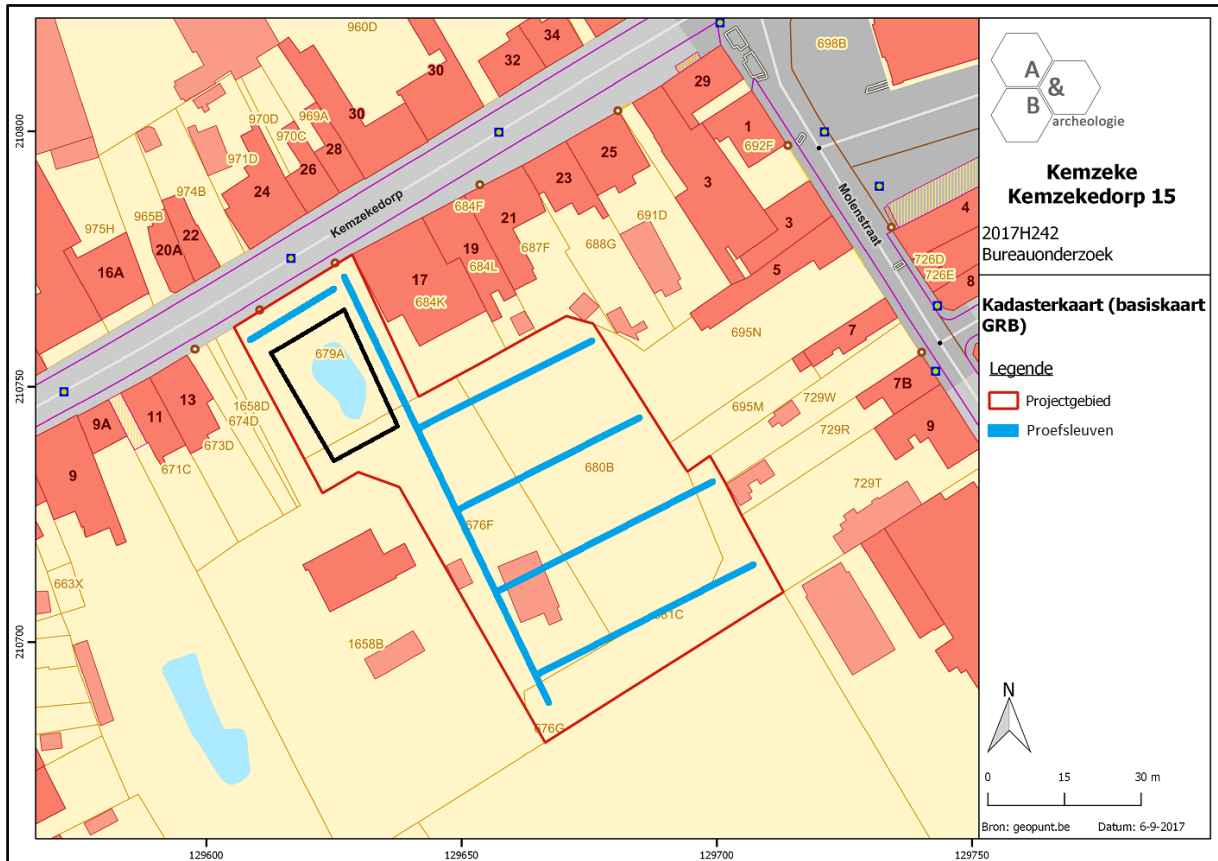
- Proefsleuvenonderzoek

Teneinde na te gaan of er archeologisch relevante grondsporen aanwezig zijn binnen het onderzoeksgebied, dient gebruik gemaakt van de inplanting van parallelle ononderbroken proefsleuven in het onderzoeksgebied. Bij de inplanting bedraagt de afstand tussen de proefsleuven minimum 12m en maximum 15m (van middenpunt tot middenpunt). Voor de uitgraving wordt gebruik gemaakt van een niet-getande graafbak. De sleuven zijn 1,80 tot 2m breed en NW-ZO georiënteerd. In dit geval zullen zes sleuven aangelegd worden. Bij de lange sleuf vanaf de straatkant tot aan de zuidelijke grens zal de gracht van de site met walgracht aangesneden worden. Ter hoogte van de gracht dient een breder kijkvenster aangelegd te worden. Na vlakregistratie dient de gracht gecoupeerd en gecontroleerd te worden. Daarnaast wordt één sleuf voorzien parallel aan de straatzijde om de oude bewoning hier te verifiëren. De andere sleuven liggen zodanig ingepland dat de oude bewoning aangesneden kan worden. Daarnaast worden extra volg-, dwarsleuven of kijkvensters aangelegd om beter inzicht te krijgen in de aard van de aangetroffen archeologische sporen. Deze worden vrij gekozen door de uitvoerende erkende archeoloog tijdens het veldonderzoek.

Er wordt 10%, oftewel ca. 405m², van de onderzoekbare oppervlakte opengelegd door middel van sleuven en 2,5%, oftewel ca. 101m², door middel van volg-, dwarsleuven of kijkvensters. In totaal wordt zo 12,5% oftewel 506m² onderzocht. Op die manier is er een maximale info voor een minimale kost.

De grond wordt gescheiden afgegraven en gestockeerd naast de sleuf. Het dichten gebeurt op zo'n manier dat de originele bodemopbouw opnieuw bekomen wordt en dat de draagkracht van de bodem minstens gelijk is aan de draagkracht voorafgaand de start van het veldwerk. Indien nodig worden kwetsbare sporen (bv. urnengraven) afgedekt met waterdoorlatende doek.

Zowel het veldwerk als de verwerking en rapportage van de hierboven beschreven methodes dienen te voldoen aan de methodiek zoals beschreven in de Code van Goede Praktijk. Het onderzoeksdoel is succesvol bereikt indien de vraagstelling gefundeerd kan beantwoord worden.

Figuur 2 Projectie van de zes sleuven op het kadasterplan (bron: geopunt.be).

5. Gewenste competenties

- Het team voor het proefsleuvenonderzoek moet bestaan uit minstens 1 archeoloog met minstens 100 werkdagen ervaring met onderzoek op zandgronden en ruime ervaring in dorpskernonderzoeken en sites met walgracht.
- Het team voor het proefsleuvenonderzoek moet bestaan uit minstens 2 archeologen met minstens 40 werkdagen veldervaring met proefsleuvenonderzoek in zandgronden.

6. Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk

Er zijn geen voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk.